Maantieto: tiivistelmät luvut 1. - 5.

Luku 1. Maantiede ja geomedia

Maantiedossa tutkitaan **alueita**. Maantiedon kysymyksiä ovat mitä, missä, miksi ja miten. Maantiedon taidoista on hyötyä uutisten seuraamisessa, suunnistamisessa ja eri ammateissa

Maantieteellinen tieto on **geomediaa**. Se on tietoa, joka liittyy johonkin alueeseen tai paikkaan. Esimerkkejä ovat kartat, diagrammit, videot ja kuvat.

Luku 2. Maailma ja kartat

Karttaa kertoo sijainnin. Satelliittipaikannuksen avulla voi määrittää tarkan sijainnin lähes missä vaan maapallolla (Google Maps).

Maapallon valtameret: Tyynimeri, Atlantti, Intian valtameri, Pohjoinen Jäämeri ja Eteläinen Jäämeri.

Maapallon maanosat: Aasia, Afrikka, Pohjois-Amerikka, Etelä-Amerikka, Etelämanner, Eurooppa sekä Australia ja Oseania.

Luku 3. Asteverkko ja sijainti

Pääilmansuunnat ja englannista tulevat lyhennykset**: pohjoinen = N**, **etelä = S**, **länsi = W** ja **itä = E**.

0°-leveyspiiri on päiväntasaaja. Leveyspiirit ovat joko N tai S eli päiväntasaajalta pohjoiseen tai etelään. 0°-pituuspiiri kulkee Lontoon halki. Leveyspiirit ovat joko W tai E eli länteen tai itään 0-pituuspiiriltä.

Kaupungin sijainti ilmoitetaan koordinaateilla: leveyspiiri esim. 60°N, pituuspiiri esim. 60°E.

Luku 4. Maa avaruudessa

Maailmankaikkeus eli universumi koostuu **galakseista.** Oma galaksimme on nimeltään **Linnunrata. Tähti** on taivaankappale, joka säteilee valoa ja lämpöä. Meidän aurinkokuntamme **keskustähti on aurinko**, jota kiertää kahdeksan **planeettaa**. Maa on kolmas planeetta auringosta. Maata kiertää **Kuu**.

Maapallon ympärillä on **magneettikenttä**. Se suojaa **aurinkotuulelta eli sähköisesti varautuneilta hiukkasilta**. Aurinkotuuli on eliöille haitallista. Aurinkotuulet näkyvät taivaalla maapallon napojen lähellä **revontulina**.

Maapallon olosuhteet ovat sopivat elämälle ja eliöille. Täällä on nestemäistä vettä, kivinen kuori ja elämää suojaava ilmakehä, jossa on happea. Hiilidioksidi ja muut kasvihuonekaasut ilmakehässä hidastavat lämmön poistumista maapallolta. Tätä kutsutaan **kasvihuoneilmiöksi**.

Luku 5. Maan planetaariset liikkeet

Maapallo kiertää auringon ympäri. Yksi kierros kestää vuoden. Koska maapallo on hieman vinossa (23,5°), aurinko paistaa kesällä (kesä-elokuu) enemmän pohjoiselle pallonpuoliskolle. Tällöin eteläisellä pallonpuoliskolla on talvi. Kun Suomessa on talvi (joulu-helmikuu), on pohjoinen pallonpuolisko kauempana auringosta. Tällöin eteläisellä puoliskolla on kesä ja sinne tulee enemmän auringonsäteilyä.

Päiväntasaajan alue saa koko vuoden paljon auringonsäteilyä ja siellä on aina kesä. Napa-alueet saavat aina vähemmän säteilyä, koska auringonsäteet tulevat niille viistosti ja jakautuvat isommalle alueelle.

Koska **maapallo pyörii myös itsensä (kuvitteellisen akselinsa) ympäri**, on osa maapallosta aurinkoon päin ja osa pimeänä. Tästä johtuvat vuorokaudenajat eli yö ja päivä. Ihminen on jakanut maapallon **aikavyöhykkeisiin**, joiden nollakohta on Lontoossa. Esimerkiksi Suomi on +2-aikavyöhykkeellä eli kello on kaksi tuntia edellä Lontoon aikaa.